

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Проект навчальної програми навчальної дисципліни
БАЗОВА ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА (ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА)
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми
навчання

Івано-Франківськ, 2025

Проект навчальної програми навчальної дисципліни **Базова загальної підготовка (теоретична підготовка)** для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання/
Укладачі: Корнішева Т.Л.; Батенко Г.В., Водотика С.Г., Костючков С.К., Сидоренко О.В.; за заг. ред. Корнішевої Т.Л.

Вступ

Навчальна дисципліна Базова загальновійськова підготовка (теоретична підготовка) є обов'язковою навчальною компонентою, що розроблена на підставі Порядку проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 734 від 21 червня 2024 року); типової програми навчальної дисципліни Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських (затвердженої начальником Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенантом А.Баргилевичем) та листа Міністерства освіти і науки України від 14.03.2025 № 1/4893-25 Про запровадження базової підготовки здобувачів освіти з урахуванням досвіду ведення бойових дій у російсько-українській війні, яка розпочалась з 2014 року та принципів підготовки військовослужбовців у деяких державах-членах НАТО.

В умовах збройної агресії з боку російської федерації проти нашої держави важливим є забезпечення Збройних Сил України, інших утворених відповідно до закону військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення необхідною кількістю військово-навченого людського мобілізаційного ресурсу для виконання військового обов'язку в запасі, проходження служби у військовому резерві, у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, а також забезпечення реалізації права громадян на рівні можливості у виборі професії шляхом здобуття додаткових знань, умінь і навичок, необхідних для належного виконання військових обов'язків у запасі в мирний час, обов'язків військової служби у воєнний час та для майбутньої професійної діяльності.

Навчальна дисципліна призначена для підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських, не проходили військову службу у Збройних Силах України або інших військових формуваннях.

Метою підготовки є здобуття громадянами України військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Базова загальновійськова підготовка (далі – БЗВП) здобувачів вищої освіти та поліцейських проводиться в закладах вищої освіти всіх форм власності, вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, навчальних частинах (центрах) Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення та Держспецтрансслужби, закладах освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, та тренінгових центрах органів поліції.

Основним завданням навчальної дисципліни є:

- визначення тематичного розрахунку годин із розподілом навчального часу за темами й заняттями;
- визначення умов підготовки;
- надання методичних рекомендацій з організації навчання громадян України до ключових занять.

Викладені в цій навчальній програмі положення слід застосовувати творчо, з урахуванням потреби зацікавити здобувача освіти військовою службою та

мотивувати його до патріотизму й виконання свого Конституційного обов'язку захищати Батьківщину. Передбачено систематичну роботу з подальшого удосконалення змісту та тематики підготовки і впровадження в практику нових, більш ефективних форм і методів навчання, методик та технологій впливу на морально-психологічний стан здобувача освіти з метою формування високого рівня патріотичної налаштованості та відданості українському народові.

Предмет вивчення. Теоретичні основи загальновійськової підготовки з орієнтуванням на сучасну специфіку військового протистояння, зокрема - з урахуванням досвіду України ведення бойових дій у російсько-українській війні, яка розпочалася з 2014 року, а також із дотриманням принципів підготовки військово-навченого людського мобілізаційного ресурсу в державах-членах НАТО.

Міждисциплінарні зв'язки. Теми навчальної дисципліни Базова загальновійськова підготовка (теоретична підготовка) пов'язані з навчальними дисциплінами «Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці та цивільний захист) та екологічна безпека», «Психологія», «Філософія», «Фізичне виховання», «Історія України та української культури», «Сучасні інформаційні технології», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Іноземна мова».

Мета та завдання навчальної дисципліни. Підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, у відповідності до вимог наказів і директив Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України, Курсу стрільб, бойових статутів, статутів Збройних Сил України, а також настанов, керівництв, посібників і методичних рекомендацій, розроблених на підставі досвіду, отриманого під час ведення бойових дій на території України.

Компетентності.

- здатність сприяти формуванню української громадянської ідентичності;
- здатність підтримувати військово-патріотичне виховання;
- здатність впроваджувати воєнно-історичні знання й набутий історичний досвід в інтересах розвитку Збройних Сил України;
- здатність забезпечення необхідного рівня бойової готовності та боєздатності військ (сил);
- здатність постійного формування високого морально-бойового духу захисників України;
- здатність планування воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України;
- здатність використовувати на практиці способи та методи психічної саморегуляції;
- здатність надати першу психологічну допомогу та самопомогу, оцінити вплив бою на психіку;
- здатність формувати психічну стійкість та психологічну готовність до виконання поставлених завдань;
- здатність виявляти розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території) на якій розташоване озброєння та бойова техніка, танки, гармати, пункти управління FPV БпЛА, установок ПТКР, кулемети, гранатомети, станцій радіолокаційної розвідки;
- здатність виявляти основні засоби ураження, які застосовує противник у війні проти України;
- застосовувати знання про основи організації та ведення розвідки: дії солдата у розвідці, порядок організації спостереження на спостережному посту, дії дозорних,

дії при проведенні засідки, нальоту, пошуку, порядок запуску БМ, та основні способи усунення затримок під час руху;

- здатність забезпечити порядок збору, обробки, аналізу розвідувальних відомостей;
- здатність розробки звітних інформаційних документів із розвідки;
- здатність застосування методики з оцінювання противника;
- здатність до ведення вмілих і злагоджених дій під час виконання завдань за призначенням в різних умовах бойової обстановки за результатами проведення підготовки;
- здатність розрізняти характеристики ядерної зброї та засоби радіаційного ураження;
- здатність реально оцінити уражаючі фактори ядерної зброї;
- здатність використовувати засоби індивідуального захисту, скерувати дії особового складу на зараженій місцевості;
- здатність використовувати на практиці основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести, правила ведення переговорів, правила користування засобами зв'язку та порядок дій під час застосування противником засобів РЕБ;
- здатність орієнтуватися на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів;
- здатність використовувати на практиці знання щодо призначення, тактико-технічні характеристики сучасної вогнепальної зброї, її бойових властивостей, принципу дії, порядку неповного розбирання і збирання, а також порядку обслуговування після стрільби;
- здатність визначати вихідні установки для ведення вогню зі стрілецької зброї, використовувати нормальні (табличні) умови стрільби, враховувати особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям; використовувати на практиці знання щодо призначення, будови та принципу дії ручних гранат;
- здатність встановлювати порядок спостереження за полем бою та вибору цілі, вихідні установки для кожного виду зброї, порядок ведення та коректування вогню, способи цілевказівки; використовувати на практиці знання щодо основ управління вогнем та порядку постановки вогневих завдань підрозділу, порядку застосування нічних стрілецьких прицілів та приладів спостереження, а також заходів безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю та гранатами;
- здатність дотримуватися заходів безпеки при поводженні з вибуховими речовинами, розуміти завдання інженерних підрозділів;
- здатність поводитися на замінованій місцевості та виходити з неї, знати інженерне обладнання та маскування позицій при застосуванні противником БпЛА;
- здатність вирізняти протитанкові та протипіхотні міни та їхні характеристики, порядок встановлення та знешкодження мін та інженерних загороджень, правила їх утримання та подолання;
- здатність застосовувати вимоги Статуту внутрішньої служби ЗС України у повсякденній діяльності та під час дії воєнного стану;
- здатність розуміти основи загальновійськового бою та бойові можливості окремих видів і родів ЗС України (механізованих, танкових, ППО, ВПС тощо).
- здатність розрізняти основні тактичні прийоми застосування та виявлення БпЛА;
- здатність розуміти порядок дій солдата в бою (наступ, оборона тощо), порядок знищення броньованих об'єктів противника і маневру на полі бою;
- здатність застосовувати знання норм міжнародного гуманітарного права;

- здатність застосовувати правила документування воєнних злочинів;
- здатність застосовувати особливості розроблення проєктів нормативно-правових актів;
- здатність застосовувати політику комунікації з урахуванням норм міжнародного гуманітарного права;
- здатність приймати ефективні рішення;
- здатність застосовувати основні терміни та поняття міжнародного гуманітарного права.

Очікувані результати навчання.

- вміти підтримувати шляхи формування української громадянської ідентичності: підвищення ролі української мови як національної цінності;
- вміти популяризувати ідею збереження культурної спадщини та культурних цінностей України;
- вміти сприяти утвердженню сімейних цінностей та активного залучення сім'ї до процесу національно-патріотичного виховання;
- вміти підтримувати забезпечення проведення заходів національно-патріотичного спрямування, в тому числі приурочених до державних свят із залученням учасників та ветеранів антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил до сфери національно-патріотичного виховання;
- вміти допомагати залучити населення внутрішньо переміщених осіб до участі в заходах і проєктах з національно-патріотичного виховання;
- вміти сприяти формуванню оборонної свідомості (готовність громадянина до захисту України) населення України; популяризації і підвищення престижу військової та спеціальної державної служби, розвитку військово-прикладного і службово-прикладного спорту, військової науково-технічної творчості та інновацій;
- володіти способами та методами психічної саморегуляції;
- вміти надавати першу психологічну допомогу та самопомогу;
- вміти застосовувати правила збору, обробки, аналізу розвідувальних відомостей;
- вміти розробляти звітні інформаційні документи із розвідки;
- вміти застосовувати методики з оцінювання противника;
 - вміти використовувати під час ведення розвідки технічних засобів розвідки, ефективно застосовувати штатне озброєння, зброю і ручні бойові гранати для ураження різноманітних цілей вогнем зі штатного озброєння вдень та вночі;
 - вміти приводити штатне озброєння до бою, впевнено виконувати роботи по експлуатації і обслуговуванню штатного озброєння;
 - вміти використовувати засоби маскування під час ведення розвідки;
 - вміти читати карту і рухатись за азимутом, користуватись штатними засобами зв'язку;
 - вміти дотримуватись заходів безпеки під час проведення практичних занять;
 - вміти застосовувати техніку прихованого та безшумного пересування і маскування;
- набути навичок користування нічними приладами і тепловізорами;
- володіти інформацією, щодо ознак ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин;
- здатність стосовно шкоди, яку завдають уражаючі фактори ядерної зброї, та способи захисту від неї;
- вивчення знаків, які використовуються для позначення районів забруднення, способи визначення рівня забруднення за допомогою приладів і пристосувань;

- вміти користуватись протигазом, загальновійськовий захисний комплект та їх використання;
- сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дії особового складу у разі їх отримання;
- вміти убезпечити себе та особовий склад на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат;
- вміти використовувати основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести; мати навички усунення типових помилок під час експлуатації технічних засобів зв'язку;
- вміти орієнтуватися на незнайомій місцевості за картою та без карти, здійснювати планування та рухатися за визначеним маршрутом;
- вміти застосовувати зброю; проводити перевірку бою зброї та приведення її до нормального бою на різних відстанях; виконувати: підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з положення лежачи на відстані 25 м.»; підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 25 м.»; підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 100 м.»; початкову вправу «Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку». Вміння виконувати початкову вправу «Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку»; початкову вправу «Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття»; початкову вправу «Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості»; початкову вправу «Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю)»; початкову вправу з метання ручної кумулятивної гранати з місця;
- вміти вибирати місця обладнання та маскування одиночного та парного окопу для стрільби;
- вміти особисто виконувати та застосовувати в діяльності підрозділів вимоги статутів ЗС України та відповідних статей Кримінального кодексу України;
- вміти виконувати обов'язки солдата в бою (оборонному, наступальному, зустрічному тощо) у складі відділення та вогневої групи;
- вміти виконувати порядок дій маневру в різних видах бою у складі підрозділу;
- вміти поводитися з військовополоненими;
- вміти застосовувати норми міжнародного гуманітарного права під час виконання посадових, службових обов'язків : аналізу документів, розроблення проєктів нормативно-правових актів, підготовки пропозицій;
- вміти здійснювати документування воєнних злочинів;
- вміти аналізувати стан дотримання норм міжнародного гуманітарного права в Україні;
- вміти кваліфікувати міжнародні та неміжнародні збройні конфлікти.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна Базова загальновійськова підготовка (теоретична підготовка) є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання. На вивчення навчальної дисципліни Базова загальновійськова підготовка (теоретична підготовка) відводиться 90 годин/ 3 кредити ЄКТС, із них: лекційних - 36, практичних – 24, самостійної роботи – 30 годин). Форма контролю – диференційований залік.

КУРС ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ, РОЗПОДІЛ ЧАСУ

№ з/п	Теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
	Курс теоретичної підготовки				
1.	Національно-патріотична підготовка	2	1		1
2.	Психологічна підготовка	6	2	2	2
3.	Розвідувальна підготовка	2	2		
4.	Зв'язок та комунікація	2	1	1	
5.	Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)	6	3	1	2
6.	Військова топографія	4	1	1	2
7.	Інженерна підготовка (мінна безпека)	6	4		2
8.	Статути Збройних Сил України	6	1		5
9.	Домедична допомога	8	6	1	1
10.	Тактична підготовка	14	8		6
11.	Вогнева підготовка	30	5	18	7
12.	Виживання	2	1		1
13.	Міжнародне гуманітарне право	2	1		1
	Всього:	90	36	24	30

Зміст навчальної програми

Тема 1. Національно-патріотична підготовка.

Українська національна ідентичність та її ознаки: мова, культура, традиції, адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси. Визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації, ветеранів України, героїв, які полягли в боротьбі за захист незалежності та територіальної цілісності України. Боротьба українського народу за самовизначення і творення власної держави, етапи державотворення, борці за незалежність і територіальну цілісність України, українці, досягнення яких увійшли до світової історії та культурної спадщини. Історія українського війська. Суспільно-політична обстановка в країні. Роль і місце Збройних Сил України у відновленні територіальної цілісності держави Соціальні переваги військової служби на сучасному етапі розвитку Збройних Сил України.

Тема 2. Психологічна підготовка.

Стійкість до бойових стрес-факторів і негативних психологічних чинників. Психологічна підготовка особового складу. Психологія колективу. Поведінка, характер сприйняття подій і умов обстановки. Формування психічної стійкості та психологічної готовності до дій у бою, у складних і небезпечних умовах, в обстановці, яка різко змінюється, під час тривалої нервово-психологічної напруги,

подолання труднощів, пов'язаних із виконанням військового обов'язку як у воєнний, так і у мирний час. Стресові стани, способи та методи саморегуляції. Психічні реакції людини. Картки першої психологічної допомоги. Груповий дебрифінг. Психофізіологічна підготовка. Методи підвищення адаптивності до бойових стрес-факторів. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Ознаки та симптоми ПТСР. Методи профілактики та реабілітації військовослужбовців після бойових дій. Способи підтримки бойового духу та згуртованості колективу. Методи управління емоціями у критичних ситуаціях. Методи протидії психологічній війні та ворожій пропаганді. Психологічна стійкість до дезінформації та фейків. Розпізнавання стресових реакцій у товаришів по службі. Алгоритм дій при гострій панічній атаці. Повернення до мирного життя: соціальна та психологічна адаптація. Роль сім'ї та громади у підтримці військовослужбовців.

Тема 3. Розвідувальна підготовка.

Розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території) на якій розташоване озброєння та бойова техніка, танки, гармати, пункти управління FPV БпЛА, установок ПТКР, кулемети, гранатомети, станцій радіолокаційної розвідки. Основні засоби ураження, які застосовує противник у війні проти України. організації і тактики дій підрозділів армій іноземних держав, розвідувальних ознак та найбільш вразливих місць бойової техніки. Організацію, озброєння і тактику дій противника. Розвідувальні ознаки і вразливі місця бойової техніки та озброєння противника. Порядок застосування противником ядерної, високоточної і інших видів зброї. Ведення злагоджених дій під час виконання завдань за призначенням в різних умовах бойової обстановки; спроможність вести розвідувальні дії, дії щодо проведення пошуку, засідки, нальоту, виходу з оточення, діяти у складі розвідувальних груп під час захоплення об'єктів противника у взаємодії з підрозділами інших військових формувань та проводити заходи щодо введення противника в оман. Практичні навички щодо ведення контрзасадних, контрснайперських дій, контрбатареїної боротьби, порядку подолання або виходу з мінних полів, пошуку та знешкодження мінно-вибухових пристроїв, у тому числі натяжної дії, протидії саморобним-вибуховим пристроям. Вміти використовувати під час ведення розвідки технічних засобів розвідки.

Тема 4. Зв'язок та комунікація.

Сутність та види комунікації. Професійна комунікація і вимоги інформаційної безпеки. Основні способи зв'язку. Засоби радіозв'язку. Експлуатація радіостанцій; помилки в роботі, що призводять до виходу їх з ладу. Порядок ведення радіообміну та комунікації. Безпека зв'язку. Зв'язок у разі радіоперешкод або неможливості голосової передачі. Кодифікація. Правила безпеки зв'язку. Сигнальні тактичні жести – накази, сповіщення, позначення, шифрування. Сигнали чисел.

Тема 5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту).

Уражаючі фактори ядерного вибуху. Ударна хвиля в повітрі (сейсмічні хвилі у воді, ґрунті), світлове випромінювання, проникаюча радіація, радіаційне зараження, електромагнітний імпульс, психічна дія. Іонізуюче випромінювання. Світлове випромінювання. Альфа, бета та гамма-випромінювання. Комбіновані ураження в результаті дії декількох видів зброї. Радіаційний, хімічний, біологічний

(РХБ) захист військ. Ознаки ядерного вибуху, застосування брудних боєприпасів, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин. Знаки для позначення районів забруднення. Способи визначення рівня забруднення. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дії особового складу у разі їх отримання. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат. Сучасні засоби індивідуального захисту (СІЗ). Тактика дій підрозділів у разі РХБ-атаки. Створення тимчасових захисних споруд та укриттів.

Тема 6. Військова топографія.

Місцевість та її елементи. Основні види та тактичні властивості місцевості. Способи вивчення місцевості. Поняття про топогеодезичне забезпечення бою. Топографічні карти Збройних Сил України. Основні види карт. Призначення, масштаби та характеристики топографічних карт. Спеціальні карти та плани міст. Орієнтування на місцевості по карті і без карти. Сутність та способи орієнтування на місцевості. Вибір і використання орієнтирів. Способи визначення сторін горизонту. Особливості орієнтування вночі. Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів.

Тема 7. Інженерна підготовка (мінна безпека).

Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА. Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби. Особливості вибору місця обладнання парного окопу. Послідовність фортифікаційного обладнання окопів в комплексі з застосуванням засобів виявлення БпЛА. Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування. Знешкодження ударних та розвідувальних БпЛА у разі падіння біля позиції. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження. Облаштування та подолання інженерних перешкод. Характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження протитанкових та протипіхотних мін. Мінна безпека. Класифікація вибухонебезпечних предметів, види тротиллових шашок, підрильники, детонуючі шнури. Потенційні місця встановлення. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими предметами. Порядок дій на замінованій місцевості та вихід з неї.

Тема 8. Статути Збройних сил України.

Обов'язки та права військовослужбовців. Зміст військової присяги. Основні принципи військової служби - вірність, єдність, відповідальність, доброчесність, неупередженість, професіоналізм. Загальні обов'язки військовослужбовців. Положення Статуту внутрішньої служби ЗС України. Взаємовідносини між військовослужбовцями на основі Статуту Внутрішньої служби ЗС України. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення. Основні положення Дисциплінарного статуту ЗС України. Кримінальний кодекс України у військовій сфері. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері.

Тема 9. Домедична допомога.

Протокол курсу тактичної медицини «TacticalCombatCasualtyCare». Призначення, склад, правила використання АМЗІ. Принципи надання допомоги в бойовій та не бойовій обстановці на різній місцевості. Фактори впливу на надання допомоги в тактичних умовах. Основні цілі ТССС. Призначення, склад, правила використання АМЗІ. Домедичною допомогою на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Careunderfire/Threat, CUF)) Роль вогневої переваги та стримування небезпеки, а також вплив тактичної обстановки на надання допомоги. Пріоритети та алгоритм дії для допомоги пораненому під вогнем та при його транспортування. Накладання турнікетів на етапі «допомога під вогнем». Способи та методи евакуації. Принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC). Охорона та безпека постраждалого під час тактичного польового догляду. Принципи витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу. Принципи сортування під час TFC. Огляд масових кровотеч у тактичних умовах. Кровотечі, що загрожують життю. Місця на тілі людини, де можна застосовувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч. Прямий та непрямий тиск на місце поранення для контролю масивної кровотечі. Тампонада вузлових поранень гемостатичним бинтом. Техніка накладання тиснучих пов'язок. Ознаки обструкції дихальних шляхів. Техніка перевірки дихання «чую-бачу-відчуваю»; техніки закидання голови та підйому підборіддя, витягування щелепи; пересуванню пораненого в стабільне положення. Паніка під час надання допомоги. Адаптація домедичної допомоги в міських умовах в обмеженому просторі, при завалах або у випадку терористичних загроз. Імпровізовані засоби для зупинки кровотеч. Алгоритм MARCH та його застосування. Тактичне сортування постраждалих (Triage). Захист медичного персоналу в умовах бойових дій

Тема 10. Тактична підготовка.

Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ ЗС України. Призначення, організаційно-штатна структура та бойові можливості механізованих, танкових, ППО СВ ЗС України. Озброєння механізованого відділення. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи та основні тактичні прийоми застосування БпЛА. Демаскуючі ознаки, слабкі місця, можливості виявлення та рекомендації знищення БпЛА. Обов'язки стрільця, спостерігача та піднощика боєприпасів в бою. Дії солдата в оборонному бою. Порядок дій солдата в оборонному бою - ведення вогню, відбиття наступу противника і знищення його броньованих об'єктів. Порядок дій під час маневру залежно від місцевості, алгоритм дій під час зміни позицій, обходу флангу, удару з тилу і прориву противником переднього краю. Порядок дій солдата при наступі, завдання стрільця у складі відділення, зайняття вихідного положення і підготовка атаки. Порядок дій при мінометному та/чи кулеметному вогню, застосуванні ударних БпЛА. Завдання вогневої (маневреної) групи і порядок застосування наступальних (оборонних) гранат. Вихід у фланг противника та штурм траншеї. Взаємовиручка та узгодження дій у складі підрозділу.

Тема 11. Вогнева підготовка.

Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України. Призначення, ТТХ, принципи її застосування. Призначення, будова автомата АК-74

та його модифікацій. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання, правила безпечного поводження. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення. Призначення, характеристика та будова коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва). Порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. Нормальні (табличні) умови стрільби. Особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям. Вивчення правил стрільби та вирішення вогневих завдань. Ручні гранати. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. Навчання здобувачів освіти правильному метанню гранати на дальність та влучність із різних положень. Метання навчально-імітаційних гранат у пішому порядку. Порядок дій особового складу під час швидкісного метання гранат. Особливості метання ручних гранат в лісній місцевості, в урбанізованій місцевості. Особливості підготовки до метання ручної кумулятивної гранати.

Тема 12. Вживання.

Життєдіяльність в польових умовах. Базові принципи забезпечення життєдіяльності в польових умовах, вибору місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників, водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових завдань. Організація табору в польових умовах. Вибір місця для. Види укриттів (тимчасові, довготривалі, природні). Добування і очищення води. Розведення вогню в екстремальних умовах. Добування їжі в польових умовах.

Тема 13. Міжнародне гуманітарне право.

Норми міжнародного гуманітарного права. Основні принципи МГП. Базові правила МГП. Захист цивільного населення від впливу збройного конфлікту та тих, хто припинив брати участь у воєнних діях. МГП щодо обмеження наслідків конфліктів, виходячи з міркувань гуманності. регулювання засобів і способів ведення бойових дій. Категорії осіб, яких захищає міжнародне гуманітарне право Джерела міжнародного гуманітарного права. Міжнародні договори. Звичаєві норми міжнародного права. Міжнародний кримінальний Суд. Міжнародний Суд ООН (Міжнародний суд справедливості). Український Червоний Хрест. Закон України Про символіку Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала в Україні. Порядок проходження військової служби. Історія українського війська. Вимоги наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 №164 Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України. Міжнародні договори у сфері міжнародного гуманітарного права, стороною яких є Україна.

Рекомендована література

Основна література.

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: навч. посіб. Київ: ВЦ Академія, 2004. 344 с. URL: <https://ksu24.kspu.edu/s/Ld7kB>
2. Бойовий статут механізованих та танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України (Частина III). Взвод, відділення, екіпаж (зі змінами).

3. Блінов О. А. Психологія бойової психічної травми : монографія. Київ : Талком, 2016. 246 с

4. Військова топографія: навчальний посібник. / А.М. Кривошеєв, А.І. Приходько, В.М. Петренко, Р.В.Сергієнко. Київ: Вид. КНТ, 2022. 282 с. [URL: jurkniga.ua/contents/viyskova-topografiya-navchalniy-posibnik.pdf?srsId=AfmBOopEQYB1lBFLqx_ypSZe1sgZNTzq1nIYd5gTwwmI_kV41Sz5Rb5C](http://jurkniga.ua/contents/viyskova-topografiya-navchalniy-posibnik.pdf?srsId=AfmBOopEQYB1lBFLqx_ypSZe1sgZNTzq1nIYd5gTwwmI_kV41Sz5Rb5C).

5. Військова навчально-методична публікація ВП 1-00(160)03.01 Інструкція Протоколи надання психологічної допомоги військовослужбовцям Збройних Сил України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 24.02.2021 року. [URL:https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/05/16-Інструкція-Протоколи.pdf](https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/05/16-Інструкція-Протоколи.pdf)

6. Верба А.В., Барбазюк О.А., Швець А.В.. Вказівки щодо збереження психічного здоров'я військовослужбовців в зоні застосування військ (сил) та під час відновлення боєздатності військових частин (підрозділів). /під заг. ред. Головного психіатра МО України, доктора медичних наук О.В. Друзя. Київ, 2017. 102 с.

7. Вогнева підготовка: навчальний посібник / М. М. Ляпа, В. М. Петренко, О. І. Судніков, та ін. Київ: Літера, 2023. 282 с.

[URL:https://warbooks.com.ua/contents/vogneva-pidgotovka-navchalniy.pdf?srsId=AfmBOor95LhVI38tYhtGY0Tz-Swx48SzG2G4tXSim2006Ua_dsJHwSyB](https://warbooks.com.ua/contents/vogneva-pidgotovka-navchalniy.pdf?srsId=AfmBOor95LhVI38tYhtGY0Tz-Swx48SzG2G4tXSim2006Ua_dsJHwSyB).

8. Вогнева підготовка. Частина І: навчальний посібник / О. І. Бірюков та ін. Київ: КІ НГУ, 2023. 352 с.

[URL:https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%92-%D0%9F-%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%86.pdf](https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%92-%D0%9F-%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%86.pdf).

9. Гнатовський М.М. Міжнародне гуманітарне право [Текст] : довід. для юристів громад. приймалень / М. М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель ; Укр. Гельсін. спілка з прав людини, Фонд підтримки фундамент. дослідж. - Одеса : Фенікс, 2015. - 89 с.

10. Довідник з основних понять військової топографії. 2022. [URL:https://tck.pl.ua/wp-content/uploads/2022/01/Dovidnyk-Topohrafiia.pdf](https://tck.pl.ua/wp-content/uploads/2022/01/Dovidnyk-Topohrafiia.pdf).

11. Доктрина Морально-психологічне забезпечення військ (сил) в об'єднаних операціях, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 27.10.2020 року. [URL:https://dovidnykmpz.info/zagalni/doktryna-moral-no-psykholohichne-zabezpechennia-viys-k-syl-v-ob-iednanykh-operatsiiakh/](https://dovidnykmpz.info/zagalni/doktryna-moral-no-psykholohichne-zabezpechennia-viys-k-syl-v-ob-iednanykh-operatsiiakh/)

12. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» (наказ від 12 травня 2015 року № 389-VIII зі змінами і доповненнями). [URL:https://ips.ligazakon.net/document/T150389?an=1](https://ips.ligazakon.net/document/T150389?an=1).

13. Закон України «Про правовий режим майна у Збройних силах України» (наказ від 21 вересня 1999 року № 1075-XIV зі змінами і доповненнями). [URL:https://ips.ligazakon.net/document/T991075?an=164](https://ips.ligazakon.net/document/T991075?an=164).

14. Закон України «Про правовий і соціальний захист військовослужбовців» (наказ від 20 грудня 1991 року № 2011-XII зі змінами і доповненнями). [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text).

15. Збірник нормативів з бойової підготовки Сухопутних військ Збройних Сил України.

16. Збірник стандартів психологічної підготовки у Збройних Силах України: метод. посіб. / за ред. генерал-майора В. Ключкова. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 337 с. <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/Посібник-ПП-у-ЗСУ-13.04.2023.pdf>

17. Коваленко С. І. Радіаційний, хімічний та біологічний захист у Збройних Силах України. – Київ: Військовий інститут КНУ, 2020.

18. Ляпа М. М., Петренко В. М., Судніков О. І. Вогнева підготовка: навчальний посібник Суми: Сумський державний університет, 2011. 283 с. URL:[https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/tactics/\[tactics\]_vohneva_pidhovka_posibnyk.pdf](https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/tactics/[tactics]_vohneva_pidhovka_posibnyk.pdf).

19. Мацегора Я. В., Воробйова І. В., Колесніченко О. С. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах: методичні рекомендації. – Харків: НА НГУ, 2015. – 69 с.

20. Міністерство оборони України. Підготовка особового складу до виживання в екстремальних умовах: навчальний посібник. – Київ: МО України, 2021.

21. Міхно О.Г., Шмаль С.Г. Військова топографія: підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр Київський університет, 2008. 384 с. URL:[https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/topography/\[topogeodesy\]\[training\]\[2008\]\[uk\]\[vijskova_topografija\].pdf](https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/topography/[topogeodesy][training][2008][uk][vijskova_topografija].pdf).

22. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 19.02.2022 року № 60 «Про затвердження Порядку оформлення військових публікацій у Збройних Силах України».

23. Наказ Міністра оборони України від 23.03.2017 № 164 «Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України».

24. Немінський І.В., Лесюк О.М., Капінус О.С., Рой О.Б., Олійник В.О., Романишин А.М. Організація психологічної підготовки у Збройних Силах України: навч.-метод. посіб./ За редакцією генерал-майора В. Ключкова. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 325 с. <https://jurkniga.ua/contents/organizatsiya-psikhologichnoi-pidgotovki-u-zbroynikh-silakh-ukraini.pdf?srsId=AfmBOort76DP20oOHsxf6iz2QZhZkJYXYWBhwwjRLSrc0VFtL6d56Cy>

25. Основи вогневої підготовки: навчальний посібник / М. М. Удянський, І.О. Толкунов, О. О. Бондаренко, В. В. Матухно, В. М. Олекса. Х.: НУЦЗУ, 2020. 147 с. URL:https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2022/Udianskii_2020_147.pdf.

26. Перепьолкін С.М. Міжнародне право [Текст] : словник-довідник / [С.М. Перепьолкін, Т. Л. Сироїд, Л. А. Філяніна] : за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Сироїд Т. Л. - Харків : Юрайт, 2014. - 403 с.

27. Порадник для військовослужбовців Збройних Сил України (боротьба з броньованими об'єктами та фобіями).

28. Програма «Базової загальновійськової підготовки» (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5).

29. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану: Указ Президента України від 19 бер. 2022 р. № 152/2022. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152/2022#n2>.

30. Статути Збройних Сил України.
31. Стратегічні комунікації для безпекових і державних інституцій: практичний посібник / Л. Компанцева, О. Заруба, С. Череватий, О. Акульшин; за заг. ред. О. Давліканової, Л. Компанцевої]. Київ: ТОВ ВІСТКА, 2022. 278 с. URL:http://fes.kiev.ua/n/cms/fileadmin/upload2/Book_28-06-2022_web-3.pdf.
32. Стрілецька зброя та вогнева підготовка: підручник / В. М. Петренко, А. М. Кривошеєв, М. М. Ляпа, В. В. Семененко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 372 с. URL:https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78868/3/Petrenko_Striletska_zbroia.pdf;jsessionid=25C52DCBAA204A07C4AEE60BA79F84B2.
33. Сучасна комунікація: навчальний посібник / О. В. Діденко та ін., за ред. С. П. Шумовецької. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2022. 712 с. URL:https://dspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/2822/1/%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA_%D0%BD.pdf.
34. FM 3-11.4 Multiservice Tactics, Techniques, and Procedures for Nuclear, Biological, and Chemical (NBC) Protection. – US Army, 2016.
35. Committee on Tactical Combat Casualty Care (CoTCCC). Tactical Combat Casualty Care (TCCC) Guidelines. – 2021<https://tccc.org.ua/en/collection/tccc-guidelines>
36. Gawne J. K. Survival and Evasion in War Zones. – London: Pen & Sword, 2019
37. NATO Handbook on the Medical Aspects of NBC Defensive Operations (AMedP-6). – 2021
38. National Association of Emergency Medical Technicians (NAEMT). Prehospital Trauma Life Support (PHTLS). – 9th Edition. – Burlington: Jones & Bartlett Learning, 2020.
- Додаткова література.**
39. Гріффітс К., Кості М. Посібник із креативного мислення / пер. з англ. У. Курганової. Харків : Ранок; Фабула, 2020. 288 с. URL:<https://book2go.com.ua/contents/posibnyk-iz-kreatyvnoho-myslennia-posibnyk-iz-kreatyvnoho-myslennia-ebook.pdf>.
40. Костючков С. К. Нейрокогнітивний хакинг як елемент дестабілізаційної змії у контексті сучасної гібридної війни. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2020. Вип. 30. С. 161–169. URL:http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/30_2020/24.pdf.
41. Костючков С. К. Нейрокогнітивний хакинг як інструмент активізації кіберконфліктного простору в умовах глобалізованого світу. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. Вип.38. С. 21-27. URL:http://apfs.nuoua.od.ua/archive/38_2022/10.pdf.
42. Костючков С. К. Основи соціальної держави та громадянського суспільства: Навчальний посібник. Херсон: Айлант, 2016. 256 с. URL:<http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/10175>.
43. Методичний матеріал по вогневій підготовці для навчання військовослужбовців, призваних за мобілізацією. URL:<https://drive.google.com/file/d/0B4LJtLjz2HgTbGZXcllERWs0Qmc/view?resourcekey=0-Ir1dHtwZ9xtmuO2zl-PS7Q>.
44. Психологічна підтримка військових США та їхніх родин. Центр громадського здоров'я МОЗ України. URL:<https://phc.org.ua/news/psikhologichna-pidtrimka-viyskovikh-ssha-ta-ikhnikh-rodin-psikholog-bryus-krou-pid-chas-vizitu>).

45. Українська революція гідності, агресія РФ і міжнародне право [Текст] : [монографія] / Укр. асоц. міжнар. права ; [Антонович М. М. та ін. ; упоряд. і заг. ред. Задорожній О. В.]. - Київ : К.І.С, 2014. - 1013 с.

46. Шиманова-Стефанишин О.В. Політична комунікація в умовах воєнного стану в Україні: політологічний аналіз основних меседжів. *Регіональні студії*, 2022. №30. С. 112-117. URL:<http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/30/19.pdf>

Інтернет-ресурси.

47. Територіальна оборона України.

URL:https://www.youtube.com/@TRO_Ukraine_G7

48. Алгоритм MARCH https://tacmedicine.in.ua/post/algorutm-march?srsId=AfmBOopozBImvTipPyu5xIYIQYWRSFr6mOkctEI1RvfMt2LGzZrsZrUy&utm_source=chatgpt.com

49. Тактична медицина: допомога пораненому за алгоритмом MARCH/
<https://medplatforma.com.ua/article/17012-taktichna-meditsina-dopomoga-poranenomu-za-algoritmom-march>

50. Перша домедична допомога за алгоритмом MARCH у новій реальності
<https://www.youtube.com/watch?v=fJEbjOjnooM>

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Форми контролю успішності: поточний, тематичний, самоконтроль, підсумковий контроль. Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку з навчальної дисципліни.

Засоби діагностики успішності навчання

Засоби діагностики успішності навчання: тестування, письмова робота, практичні (лабораторні) роботи, усне опитування.